

Ne csüggedj el, kicsiny sereg!

Eszközök a 260. korál gondolatainak átéléséhez

Gusztáv Adolf (II.) svéd király éneke Magyarországon kiemelten fontossá vált a kisebbségi lét nehézségeivel küszködő protestánsok között. Nagy valószínűséggel Jakob (Schmied) Fabricius pomerániai lelkész írta a verset, amikor 1631–32-ben a svéd király udvari és tábori prédikátora volt. E minőségében jelen kellett lennie a harmincéves háború csatáiban, talán a lützeni csatában is részt vett, ahol királya elesett.

Az ének tanítása közben érdemes utalni a harci eseményekre, a katonai tábor világára, és arra is, hogy Gusztáv Adolf katonái nem a maguk erejében bíztak, hanem Isten ígéletében. A 33. zsoltárban olvassuk: *Nem a nagy sereg segíti győzelemre a királyt, nem a nagy erő menti meg a hőst. De az Úr szeme ügyel az istenfélőkre, akik szeretetében bíznak.* A szöveghez kapcsolódó dallam jóval későbbi, romantikusnak tűnő alkotás (Stuttgart 1844), ami azonban kiválóan illik a harci állapotokban született vershez. Ámbitusa igen nagy (h-d''), dallamfordulatai bővelkednek a dúr hármashangzat felbontásában. Éppen ezért könnyen megtanítható a diákságnak, s a dallam viszonylagos bonyolultsága ellenére hamar rögzül a fülekben és a torkokban.

Amikor a csoport már jól tudja a dallamot, érdemes azt lelassítva is énekelteni, a dallamsorok végén komolyabb cezúrát alkalmazni. (A mellékelt kottában éppen ezért negyed-hang értékekkel jegyeztük le az éneket.) Így méltóságteljesebb lesz énekünk, s megteremtjük a lehetőséget ahhoz, hogy különböző kánonjátékokat is kipróbálhassunk. Mindegyik dallamsor alkalmas többé-kevésbé arra, hogy kétnegyedes elcsúsztatással visszhangjátékot alkossunk belőle. Ennél is érdekesebb, ahogy négynegyedes késleltetéssel a kürtmenet hangzását hozhatjuk létre (1. példa). A 2. példa végtelen kánonná alakítja a dallam kezdősorát. A kezdő és a záró dallamsor összekapcsolásával pedig fenséges visszhangjáték alkotható kétnegyedes csúsztatással (3. példa).

Minden polifon zenei játéknál építőbb azonban, ha a négy versszak lelki tartalmának megszólaltatására koncentrálnunk. Az első versszak harcias és bizakodó – énekeljük tehát himnikusan, akár indulószerűen. A másodikban már a segítő ígérete van a központban. Nem a magunk ereje hozza a győzelmet – éneklésünkben is az Istenben bízó ember hangját idézzük meg! A harmadik versszak az élő Úrról szól, azaz a Feltámadotról. A húsvéti öröm töltheti meg énekünket is. A negyedik versszak – néhány évvel későbbi kiegészítés a vershez – pedig már a könyörgés hangján szólhat. Így járjuk végig énekünkkel a különböző érzelmi síkokat: a magabiztosságtól a segítségre szorultságon keresztül a feltámadott Krisztusra való hagyatkozásig jutunk, majd áhítatos könyörgéssel zárhatjuk a közös éneklést.

Bence Gábor

Ne csüggedj el, kicsiny sereg

Ne csüg-gedj el, ki - csiny se-reg, Szi - ve-det ne ré - mít-se - meg Sok á - dáz el - len - sé - ged! Bár
 dü-hük el - le - ned for-dul, S te fész, és köny-nyed ki - csor-dul: Nem árt - hat - nak te - né - ked.

1. Motívumismétlés
a kürtmenet érzékeltetésére

Ne csüg-gedj el, ki - csiny se - reg!
 Ne csüg-gedj el!

2. Végtelenített kánon
az első dallamsorból

Ne csüg-gedj el, ki - csiny se - reg, Ne csüg-gedj el, ki - csiny se - reg!
 Ne csüg-gedj el, ki - csiny se - reg, Ne csüg-gedj el!

3. Visszhangjáték a kezdő
és a záró dallamsorral

Ne csüg-gedj el, ki - csiny se - reg, Nem árt - hat - nak te - né - ked.
 Ne csüg-gedj el, ki-csiny se - reg, Nem árt - hat - nak te - né - ked.